Europees burgerpanel over energie-efficiëntie, sessie 1

Kennis- en informatiecentrum — Vragen Antwoorden

Verklaring van afstand

Dit document bevat antwoorden van deskundigen op de vragen van burgers die deelnemen aan het Europees burgerpanel voor energie-efficiëntie. Er zijn antwoorden gegeven door het kennis- en informatiecentrum van het panel, met inbegrip van ambtenaren van de Europese Commissie en externe deskundigen. Noch de Commissie noch personen die namens haar optreden, zijn verantwoordelijk voor het gebruik dat eventueel van de informatie in deze publicatie wordt gemaakt, noch voor fouten die kunnen voorkomen ondanks een zorgvuldige voorbereiding en controle. Dit document geeft niet noodzakelijkerwijs het standpunt of het standpunt van de Commissie weer.

Waarschuwing

Dit document is vertaald met automatische vertaling. De vertaling mag niet 100 % nauwkeurig zijn.

Groep 1

Vraag	Antwoord	Beantwoord door
Waarom is er een gebrek aan transparantie op de particuliere energiemarkt in heel Europa, d.w.z. een gebrek aan transparante informatie over de wijze waarop energie wordt geproduceerd en hoeveel het kost in andere EU-landen, en zelfs in het eigen land?	In het algemeen zijn gegevens over de energieprijzen beschikbaar op Europees niveau. Meer in detail stelt de Europese Autoriteit voor statistische gegevens (Eurostat) gedetailleerde prijsstatistieken voor verschillende consumententypologieën en verschillende energiedragers, zoals gas en elektriciteit, beschikbaar voor elke lidstaat (link naar de gegevens van Eurostat voor de prijzen die huishoudelijke verbruikers voor gas en elektriciteit betalen). Voor meer actuele energieprijzen zijn gegevens beschikbaar op de groothandelsmarkten voor elektriciteit. Deze zijn te vinden op speciale effectenbeurzen, bijvoorbeeld voor elektriciteit via deze link. De groothandelsmarkt is een handelsplatform waar elektriciteitsproducenten elektriciteit verkopen aan de energieleveranciers (de bedrijven die huishoudens elektriciteit leveren en de elektriciteitsrekeningen verzenden). Gas wordt	Reinhard Six, Jan Rosenow

	verhandeld via internationale markten en de meest recente prijsgegevens zijn hier te vinden.	

Groep 2

Vraag	Antwoord	Beantwoord door
Met betrekking tot de illustratie op bladzijde 9 van de Kit heeft een deelnemer gevraagd wanneer dit systeem van geïntegreerde energie zal worden geïmplementeerd — wat is het voorspelde tijdschema en hoe verhoudt het zich tot politieke beslissingen?	Deze illustratie en de daarin afgebeelde verandering moeten worden opgevat als een langdurig transformatieproces zonder een vastgestelde uitvoeringsdatum. De toename van de lokale productie (RES), de toenemende elektrificatie en het gebruik van brandstoffen zoals waterstof, en technologieën zoals slimme netwerken zullen bijdragen tot deze geleidelijke transformatie naar een groener, flexibeler, veiliger en betaalbaarder energiesysteem. Dit begint nu al steeds meer te gebeuren : mensen die hun auto in rekening brengen wanneer elektriciteit goedkoop is om het net te helpen, batterijen maken gebruik van zonne-energie op daken en slimme warmtepompen kunnen woningen verwarmen wanneer dat het goedkoopst is.	Nikolaos Kontinakis (DG ENER), Jan Rosenow

Groep 3

Vraag	Antwoord	Beantwoord door
Wat is een energiegemeenschap?	Energiegemeenschappen zijn initiatieven waarbij burgers betrokken zijn bij het duurzamer gebruik en/of de productie van energie. Voorbeelden zijn lokale mensen die collectief eigenaar zijn van windmolenparken of zonnepanelen die op daken zijn geïnstalleerd. Zo kunnen huishoudens een speler worden in de energiesector.	Nikolaos Kontinakis (DG ENER), Goda Perlaviciute

	Het energieconcept van de gemeenschap zou een oplossing kunnen bieden voor energiearmoede, bijvoorbeeld als energiegemeenschappen geen prioritaire winst hebben, maar het welzijn van hun leden. Het concept kan worden uitgebreid tot energie-efficiëntie, in welk geval de energiegemeenschap collectief investeert en de vruchten van de werkzaamheden plukt. Voor meer informatie : Wat is een energiegemeenschap? — Europese Commissie (europa.eu)	
Zijn er voorbeelden van energiegemeenschappen of is dit slechts een concept? Subsidiëren sommige EU-lidstaten dit model?	Overheden moeten immers voorzien in een regelgevingskader om energiegemeenschappen haalbaar te maken. De ontwikkeling van energiegemeenschappen is niet in alle lidstaten homogeen, maar in de meeste landen bestaan er wel voorbeelden. Om de EU-lidstaten te ondersteunen, verstrekt de EU financiering om de samenwerking tussen lokale en regionale overheden en energiegemeenschappen te vergemakkelijken, maar ook om de opkomst en groei van gemeenschapsenergieprojecten in de EU-lidstaten te versnellen. De Commissie beschikt over een register van de bestaande energiegemeenschappen in de hele EU, dat toegankelijk is via de volgende link : Register energiegemeenschappen — Homepage — Europese Commissie (europa.eu) Het register bevat ook informatie over de nationale wetgeving ter bevordering van de oprichting en ontwikkeling van energiegemeenschappen. Zo heeft de Spaanse regering (en ook de Italiaanse en eventueel andere) een aantal begrotingslijnen van het herstelfonds uitgetrokken om	Edoardo concari (DG ENER), Mathieu DALOZE (DG ENER), Claire Roumet (energiesteden)

	energiegemeenschappen en zelfverbruik van energie financieel te ondersteunen : https :// commission.europa.eu/business-economy-euro/economic-recovery/recovery-and-resilience-facility/country-pages/spains-recovery-and-resilience-plan_en#green-transition U kunt daar veel informatie krijgen over de energiegemeenschap : https :// www.rescoop.eu/policy#financing-tracker	
Kunt u enkele voorbeelden delen van maatregelen om energieafval tijdens het vervoer te voorkomen? (Voorkomen van energieafval tijdens de energiedistributiefase)	De natuurkundige wetten schrijven voor dat we tijdens de omzetting en distributie van energie geen verlies mogen lijden. We kunnen er echter aan werken om ze tot een minimum te beperken. De energie die tijdens de **transmissie** verloren gaat, is relatief laag; in 2020 publiceerde de CEER een uitgebreid verslag. De technische verliezen zijn te wijten aan fysieke wetgeving en zijn zeer moeilijk te verminderen : zij groeien in verhouding tot de lengte van de lijnen en de hoeveelheid vervoerde elektriciteit. In principe zal de transformatie van het energiesysteem de verliezen doen toenemen, voornamelijk omdat hernieuwbare energie vaak ver van verbruikscentra wordt opgewekt en dus over een langere afstand moet worden vervoerd, terwijl elektrificatie van verwarming en vervoer de hoeveelheid te transporteren energie verhoogt. De distributieverliezen zijn over het algemeen hoger en daarom is er meer mogelijkheden voor vermindering. Distributiesystemen moeten worden gemoderniseerd en opnieuw worden ontworpen om ze aan de nieuwe realiteit aan te passen : meer elektriciteit moet worden gedistribueerd en een andere productiestructuur. Distributiesystemen zijn ontworpen om elektriciteit te „**distribueren**" van een centrale installatie **voor**de opwekking van elektriciteit aan een veelheid van verbruikers : wanneer zoveel burgers zonnepanelen installeren die elektriciteit in het net injecteren in plaats daarvan, hebben de	Massimo Maraziti (DG ENER), Jan Rosenow, Claire Roumet (Energy Cities)

	netten moeite om het hoofd te bieden; soms leiden ze tot een beveiligingssysteem dat eenvoudigweg de panelen ontkoppelt („inperking”) : dat betekent dat de elektriciteit eenvoudigweg wordt verspild. Distributiesysteembeheerders hebben plannen om deze problemen op te lossen, maar zij vereisen grote investeringen die moeten worden gefinancierd. In stadsverwarmingssystemen gaat warmte verloren via leidingen in de grond, vooral als deze slecht geïsoleerd zijn. De modernisering van oude en lekkende stadsverwarmingsleidingen kan warmteverlies verminderen.	

Groep 5

Vraag	Antwoord	Beantwoord door
Elektrische netten kunnen elektrische auto’s niet aandrijven, is nepnieuws? De distributieonderneming en de vervoersonderneming hebben zich daar niet op voorbereid. Wat is de energie die de elektrische auto’s voedt? Waar komt de energie vanaf de kerncentrale.	1-IT is afhankelijk van het aantal auto’s en de capaciteit van elk lokaal net. De netten kunnen echter worden opgewaardeerd, tegen een kostprijs : de technologie is rijp. Laadstations kunnen alleen worden geprogrammeerd om te werken als er elektriciteit beschikbaar is op het net : dit wordt „slim opladen” genoemd. Het net verzamelt en combineert elektriciteit door ALLE actieve productie-installaties, afhankelijk van het land.	Massimo Maraziti (DG ENER)
Welk systeem zou helpen bij het prioriteren en terugdraaien van de huidige politieke wil?	Om het politieke leiderschap ten gunste van energie-efficiëntie te ondersteunen, moet er brede en zichtbare steun zijn van burgers en bedrijven, grote coalities die voorstander zijn van ambitieuzere maatregelen — deze bestaan al maar meestal kleiner dan allianties die andere zakelijke belangen ondersteunen. Een van de mogelijkheden om te onderzoeken is om meer processen in te voeren om de standpunten van burgers en groene bedrijven te verzamelen, meer gegevens om een beter inzicht te krijgen in de belemmeringen en oplossingen, afhankelijk van	Camille Defard (JDI), Rados Horacek (DG ENER)

	de actoren. Een andere mogelijkheid is om ervoor te zorgen dat actoren op het gebied van energie-efficiëntie goed vertegenwoordigd zijn en dat bij de beleidsvorming rekening wordt gehouden met hun standpunten. De EU-governance vereist doorgaans raadpleging van belanghebbenden tijdens de beleidsplanning, regelgeving zou een betere integratie van de inbreng van belanghebbenden of een intensievere dialoog tussen belanghebbenden en beleidsmakers kunnen ondersteunen of financiële en technische ondersteuning kunnen bieden om ervoor te zorgen dat belanghebbenden die ver van beleidsvorming verwijderd zijn, nog steeds de kans krijgen hun standpunt kenbaar te maken (actieve outreach). Op nationaal niveau kunnen permanente platforms voor belanghebbenden op het gebied van energie en klimaat worden opgezet (reeds voorgesteld in de governanceverordening). Jouw stem laten horen tijdens de verkiezingen op EU-, nationaal en lokaal niveau is een stap om invloed uit te oefenen op het politieke proces.	
Hoe kunnen we particuliere bedrijven beïnvloeden met het oog op verandering en hen ertoe aanzetten energie-efficiënter te worden?	Artikel 11 van de energie-efficiëntierichtlijn(https :// eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=OJ%3AJOL_2023_231_R_0001&qid=1695186598766) schrijft voordat ondernemingen met een gemiddeld jaarlijks energieverbruik van meer dan 85 TJ de afgelopen drie jaar een energiebeheersysteem invoeren. Ondernemingen met een gemiddeld jaarlijks verbruik van meer dan 10 TJ moeten een energie-audit uitvoeren. Bovendien moet een actieplan met de aanbevelingen die voortvloeien uit energie-audits worden opgesteld, aan de raad van bestuur worden meegedeeld en openbaar worden gemaakt. In Genève produceert de gemeente energie bijvoorbeeld warmte uit het meer en levert het grote buurland. In Sonderborg, Denemarken, leveren particuliere	Claudia Canevari (DG ENER), Claire Roumet (energiested en)

	ondernemingen warmte van hun industriële processen aan andere ondernemingen.	
Kansengelijkheid tussen landen, billijkheid tussen actoren. Burgers mogen niet alle verantwoordelijkheid op zich nemen.	De vraag heeft betrekking op billijkheid. Twee soorten billijkheid zijn belangrijk : I) **eerlijke verdeling** van winsten en verliezen in de samenleving. Er zijn verschillende manieren voor een eerlijke verdeling, bijvoorbeeld door de kosten en baten gelijk te verdelen, of door het beginsel „de vervuiler betaalt". II) **eerlijke procedures**, wat betekent dat belangrijke beslissingen op eerlijke wijze worden genomen. Top-down beleidsvorming kan door het publiek als oneerlijk worden beschouwd; er kan meer billijkheid worden bereikt door het publiek te betrekken bij de besluitvorming, bijvoorbeeld in burgervergaderingen. De EU, nationale regeringen, regio's en gemeenten werken op hun specifieke niveaus om burgers en ondernemingen financieel en door middel van passende regelgeving te ondersteunen. Op EU-niveau wordt in de financiering en regelgeving van de EU rekening gehouden met verdelingseffecten op het eigen vermogen.	Goda Perlaviciute, Claire Roumet (Energy Cities), Rados Horacek (DG ENER)
Vragen in verband met milieuaangelegenheden, in verband met de overgang van fossiele brandstoffen. 6- België en Portugal, en Griekenland de regionale en nationale verschillen en hoe kunnen we deze harmoniseren?	De EU-wetgeving inzake energie-efficiëntie bestaat grotendeels uit richtlijnen. Een richtlijn is de rechtshandeling van de EU waarin een doelstelling is vastgelegd die de EU-landen moeten bereiken. Het is echter aan de afzonderlijke landen om hun eigen wetgeving uit te werken om deze doelstellingen te bereiken. Dit komt precies omdat de EU-lidstaten verschillend zijn en de doelstellingen dus op een andere manier moeten bereiken. De vraag moet daarom meer zijn over hoe de verschillende lidstaten in staat kunnen worden gesteld en geholpen om soortgelijke energie- en klimaatdoelstellingen te verwezenlijken.	Nikolaos Kontinakis (DG ENER), Claudia Canevari (DG ENER)

	In die zin kan de Europese aanpak alle landen versterken, aangezien hiermee rekening kan worden gehouden met de nationale omstandigheden, zelfs door complementariteit en schaalvoordelen in de 27 landen te bieden.	
Soevereiniteit van de EU als we hernieuwbare energie ontwikkelen — hoe kan het een soevereine macht worden?	De markt voor fossiele brandstoffen is grotendeels mondiaal en de EU is een belangrijke importeur; de markt voor hernieuwbare energie is meestal lokaal (de energie wordt dicht bij de plaats van productie verbruikt); dus JA, door het aandeel hernieuwbare energie te verhogen en tegelijkertijd het aandeel fossiele brandstoffen te verminderen, zal de EU minder afhankelijk worden van invoer en de voorzieningszekerheid verbeteren. Energie-efficiëntie werkt samen met hernieuwbare energie om te zorgen voor een meest kosteneffectieve en eerlijke transitie naar decarbonisatie van de EU. Ook als we onze vraag naar energie verminderen, zal het de EU helpen om zelfvoorzienend te worden.	Claire Roumet (Energy Cities), Massimo Maraziti (DG ENER)

Groep 7

Vraag	Antwoord	Beantwoord door
Wat zijn de exacte grenzen van het thema energie-efficiëntie? Zijn emissies inbegrepen? Wat zijn de gevolgen voor de verandering van de apparatuur van huishoudens in termen van emissies?	Energie-efficiëntie draait om hoeveel energie we gebruiken om dezelfde energiediensten te verkrijgen (warme woningen, vervoer, industriële productie enz.). Dit betekent dat het hele energiesysteem (elektriciteit, gas, olie, steenkool, stadsverwarming, biomassa enz.) omvat. Energie-efficiëntiemaatregelen zijn erop gericht minder energie te verbruiken. Het omvat isolerende huizen, het gebruik van efficiëntere apparaten enz.	Jan Rosenow, Rados Horacek (DG ENER)

	Energie-efficiëntie heeft directe gevolgen voor koolstofemissies, maar wordt niet op die manier gemeten. 28 % van het energieverbruik in de EU is afkomstig van huishoudens. Het grootste deel daarvan is het verwarmen van woningen. Verlichting en elektrische apparaten zijn slechts goed voor 13,6 % van de door huishoudens gebruikte energie.	
Hoe kunnen we de geprogrammeerde veroudering van nieuwe technologische apparaten bestrijden?	De toepassingsverordening : er wordt gesproken over een nieuwe verordening inzake ecologisch ontwerp voorduurzame producten (ESPR). Het doel van deze verordening is alledaagse consumentenproducten gemakkelijker te repareren, te hergebruiken en te recyclen, waardoor de impact ervan op het milieu wordt verminderd. Er zijn ook besprekingen gaande over een mogelijk verbod op geplande veroudering. Naast strengere regelgeving kunnen consumenten ook een rol spelen, bijvoorbeeld door ervoor te kiezen apparaten met een langere levensduur te kopen en/of apparaten met een korte levensduur te boycot. De vraag van consumenten naar duurzamere producten kan bedrijven ertoe aanzetten te veranderen. In dit verband overweegt de verordening ecologisch ontwerp voor duurzame producten „digitale productpaspoorten” in te voeren. Het paspoort bevat instructies voor gemakkelijke reparatie en recycling, alsook informatie over de milieueffecten van het product. Consumenten zullen paspoorten kunnen vergelijken via een onlineplatform.	Julien Tami (DG ENER), Goda Perlaviciute, Arianna Vitali
Is de vervanging van onze oude apparaten door nieuwe, energie-efficiëntere apparaten, waardoor al deze nieuwe apparaten worden geproduceerd, echt groter dan de	Ja, dit kan het geval zijn! Daarom zijn energie-efficiëntere apparaten niet de volledige oplossing. De correcte (efficiënte) productie, het gebruik, de verwijdering en de recycling van apparaten en het vermogen om apparaten te repareren en/of langer te houden,	Nikolaos Kontinakis (ENER), Reinhard Six

energie-impact van de productie van deze nieuwe apparaten?	moeten worden bevorderd om het effect van energie-efficiënte apparaten te maximaliseren. Het totale energieverbruik van huishoudelijke apparaten zoals wasmachines is goed voor ongeveer 13 % van het totale energieverbruik. Een groot deel van de energie die door een huishouden wordt verbruikt, is verwarming en warm water.	

Groep 8

Vraag	Antwoord	Beantwoord door
Wat zijn de bestaande Europese normen voor renovaties met het oog op energie-efficiëntie? Wat is de verdeling van de verantwoordelijkheid tussen de actoren? (bijvoorbeeld : personen, staat, eigenaars, banken?)	Op grond van de richtlijn betreffende de Europese energieprestatie van gebouwen moeten de EU-landen energie-efficiëntienormen vaststellen waaraan gebouwen moeten voldoen wanneer zij worden gerenoveerd. Deze normen worden door de EU-landen vastgesteld afhankelijk van hun plaatselijke omstandigheden (klimaat, economie enz.). De EU-landen kunnen ook strengere regels vaststellen. Wat de verantwoordelijkheid betreft, stellen de lidstaten de normen vast en handhaven zij deze, moeten de individuele eigenaar/eigenaar deze normen naleven en kunnen zij technische en financiële steun vragen van de staat/regio of de particuliere sector (banken). Bovendien bevat de energie-efficiëntierichtlijn specifieke bepalingen ter bevordering van de renovatie van openbare gebouwen op nationaal, regionaal en lokaal niveau met een jaarlijks percentage van ten minste 3 % van hun totale vloeroppervlakte om ze om te vormen tot zeer energie-efficiënte gebouwen.	Julien Tami, Edoardo concari, Mathieu DALOZE (DG ENER) Claire Roumet (energiesteden)

	Wat de verdeling van de verantwoordelijkheid betreft, kunnen we antwoorden op wie de verhuurder van het gebouw is. Alle actoren op het gebied van de renovatie van gebouwen zijn : https :// www.renovate-europe.eu/about-the-campaign/renovate-eu-2050/	
Wat is de energiemix van Europa? Wat zijn de huidige trends? Verwachte toekomstige ontwikkelingen? Ontwikkelingen in de afgelopen decennia?	Cijfers van EUROSTAT : In 2021 bestond de energiemix in de EU, dat wil zeggen het scala aan beschikbare energiebronnen, voornamelijk uit vijf verschillende bronnen : ruwe aardolie en aardolieproducten (34 %), aardgas (23 %), hernieuwbare energie (17 %), kernenergie (13 %) en vaste fossiele brandstoffen (12 %). Dit betekent niet dat al deze energiebronnen in de EU worden geproduceerd : de in de EU beschikbare energie is afkomstig van energie die in de EU wordt geproduceerd EN van ingevoerde energie. In 2021 produceerde de EU ongeveer 44 % van haar eigen energie, terwijl 56 % werd ingevoerd. Aangezien het gaat om door de EU zelf geproduceerde energie, heeft hernieuwbare energie het grootste aandeel (41 % van de totale energieproductie in de EU). Kernenergie (31 %) was de op één na grootste bron, gevolgd door vaste brandstoffen (18 %), aardgas (6 %) en ruwe olie (3 %). Een antwoord te bieden op de ongerechtvaardigde en niet-uitgelokte invasie van Oekraïne door Rusland en de daaruit voortvloeiende oorlog, en te stoppen met het kopen van Russisch gas; De EU heeft haar gasverbruik met 19 % verminderd; en heeft gas gekocht van een andere leverancier (Verenigde Staten, Algerije.....) De grootste daling van de energieproductie is het gevolg van de olie- en aardoliesector; het blijft echter de grootste energiebron in Europa. De trend is om steeds meer elektriciteit uit hernieuwbare bronnen te leveren (met name vorig jaar : boom van de productie van zonne-energie)	Goda Perlaviciute, Luuk Koiter (DG ENER), Claire Roumet (energiesteden)

Energie-efficiëntie : wat is de huidige situatie in Europa, welke trends en beleidsmaatregelen zijn er gaande? Geef enkele concrete voorbeelden	Energie is een gedeelde bevoegdheid van de EU en de lidstaten. Energie-efficiëntie is een kerndoelstelling van het energiebeleid van de EU en is als zodanig ook een gedeelde bevoegdheid. De EU speelt een sleutelrol bij het bepalen van de doelstellingen en het vormgeven van het algemene wetgevingskader. De lidstaten moeten beleid en maatregelen vaststellen om de op EU-niveau vastgestelde doelstellingen te verwezenlijken, rekening houdend met de specifieke nationale kenmerken. Het EU-beleidskader voor energie-efficiëntie is onlangs herzien in overeenstemming met de Green Deal van de EU om de ambitie voor 2 030 te verhogen om de doelstelling van klimaatneutraliteit tegen het midden van deze eeuw te verwezenlijken. De belangrijkste wetgeving in dit verband is de energie-efficiëntierichtlijn, waarin de algemene energie-efficiëntiestreefcijfers voor 2030 zijn vastgesteld en bepalingen zijn opgenomen over de voorbeeldrol van de publieke sector bij het geven van het goede voorbeeld op het gebied van energie-efficiëntie. Bovendien bevordert de richtlijn energieprestatie van gebouwen de versnelling van de renovatie van gebouwen, terwijl de wetgeving inzake ecologisch ontwerp en energie-etikettering energie-efficiëntere apparaten en producten bevordert. Ondanks de vooruitgang die de afgelopen decennia is geboekt, is er nog steeds een enorm onbenut potentieel voor energie-efficiëntie in de hele EU-economie, met name in sectoren als gebouwen, vervoer en industrie. De EU-doelstellingen zijn duidelijk, maar de maatregelen op nationaal niveau moeten worden versneld om ze te verwezenlijken.	Edoardo concari (DG ENER), Arianna Vitali, Rados Horacek (DG ENER)
Wie kiest onze energiemix en hoe? Bedrijven? Staten?	Artikel 194 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU) bepaalt dat elke lidstaat het recht heeft zijn energiemix te kiezen(https :// eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:12012E/TXT).	Massimo Maraziti (DG ENER),

	De lidstaten houden daarbij rekening met hun specifieke omstandigheden : sommige landen beschikken over meer waterkrachtpotentieel, sommige hebben meer windenergie, sommige meer zon, sommige hebben aardgas, sommige steenkool, een beetje olie, velen hebben biomassa enz. Het is dus voornamelijk een nationale beslissing (door de overheid), met name om de voorzieningszekerheid te waarborgen.	Claire Roumet (energiesteden)
Wanneer is het beter om een oud apparaat te blijven gebruiken dat nog werkt maar veel verbruikt, dan om een nieuw, energie-efficiënter apparaat te kopen? Of hoe kunnen burgers deze informatie krijgen?	De kosten in verband met het gebruik van een apparaat gedurende de levensduur ervan zijn doorgaans hoger dan de kosten van de aankoop ervan. Zo beweren deskundigen dat het kopen van een energie-efficiëntie-apparaat altijd zinvol is. Gezien de ecologische voetafdruk van een apparaat moeten echter de juiste (efficiënte) productie, het gebruik, de verwijdering en de recycling van apparaten en het vermogen om goed werkende apparaten te repareren en/of langer te houden worden bevorderd om het positieve effect van energie-efficiënte apparaten te maximaliseren. Er zijn soms gegevens beschikbaar over de koolstofvoetafdruk van de apparaten, maar het is niet verplicht om die informatie te verstrekken.	Nikolaos Kontinakis (DG ENER), Claire Roumet (energiesteden)

Groep 9

Vraag	Antwoord	Beantwoord door
Is er voldoende financiering voor afzonderlijke landen om door de EU	De totale investeringsbehoeften voor energie-efficiëntie voor de periode 2021-2030 worden geraamd op 3 000 miljard euro voor de hele Europese Unie. De	Claudia Canevari,

te verbeteren? Moeten zij dat alleen doen? Welke financiële hulp kunnen zij bieden?	overheidsmiddelen voor energie-efficiëntie zijn aanzienlijk toegenomen, maar zullen niet volstaan. De investeringskloof — naast het gebruik van overheidsmiddelen — wordt geraamd op 1 650 miljard euro. Om deze investeringskloof te dichten, combineert de EU beleidsstimulansen, technische ondersteuning en overheidsfinanciering om meer particuliere financiering en meer middelen van de lidstaten aan te trekken, die efficiënter worden gebruikt. Dit zal naar verwachting gemiddeld 165 miljard euro per jaar opleveren. Vanwege het einde van het EU-herstelplan in 2026 en de daaropvolgende nationale overheidssubsidies die tijdens de energiecrisis zijn verstrekt en de overheidsbegrotingen onder druk hebben gezet, kan het voor de lidstaten moeilijker zijn om in de komende jaren voldoende steun te verlenen aan particuliere groene investeringen. Er zijn enkele debatten over een grotere EU-begroting of nieuwe gemeenschappelijke leningen om bij te dragen tot de verwezenlijking van de groene transitie, met inbegrip van energie-efficiëntiedoelstellingen, bijvoorbeeld in het investeringsverslag 2023 van de EIB.	Mathieu DALOZE (DG ENER), Camille Defard (JDI)

Groep 11

Vraag	Antwoord	Beantwoord door
Waarom is windenergie de afgelopen jaren duurder geworden?	Twee manieren om deze vraag te begrijpen. Ten eerste zijn de groothandelsprijzen voor elektriciteit (uit alle energiebronnen) tijdens de energiecrisis duurder geworden. De groothandelsprijzen voor elektriciteit worden in veilingen voor alle bronnen op hetzelfde niveau vastgesteld. Wanneer er onvoldoende hernieuwbare energie of kernenergie (beide goedkoper) is, moeten ook steenkool- of gascentrales elektriciteit produceren. Daarom zijn de gasprijzen van invloed op de elektriciteitsprijs voor alle energiebronnen, onder meer door windenergie duurder te maken.	Rados Horacek (DG ENER), Camille Defard (JDI), Jan Rosenow

	(Groothandelsprijzen zijn de prijs waartegen de elektriciteitsproducenten hun energie aan elektriciteitsleveranciers verkopen. De eindgebruikersprijs omvat ook netwerkkosten en belastingen.) Ten tweede is de prijs van de bouw van nieuwe windmolenparken de laatste tijd duurder geworden, onder meer vanwege de inflatie van bouwmaterialen en de hogere financieringskosten (hogere bancaire tarieven). In veel landen is windenergie op land echter nog steeds de goedkoopste vorm van elektriciteitsopwekking.	
Kijkt de EU naar de toekomst van het gebruik van afval van elektrische auto's en andere elektrische apparaten? Vooral elektrische auto's — we gebruiken ze steeds meer, maar het gebruik is complex en hard — houdt de EU daar rekening mee en zoekt zij oplossingen? Zijn er investeringen in waterstofoplossingen?	Ja, de EU heeft een nieuwe batterijverordening om ervoor te zorgen dat batterijen, ook van elektrische auto's, worden ingezameld, hergebruikt en gerecycled. Het zal vanaf 2025 geleidelijk ten uitvoer worden gelegd. Waterstofoplossingen profiteren van overheidsinvesteringen, maar auto's die op waterstof rijden, zijn niet energie-efficiënt. Waterstof is zeer energie-intensief om te produceren en moet worden behouden voor zeer specifieke toepassingen in de industrie waar er geen andere alternatieven zijn. Voor individuele auto's is het veel efficiënter om voor elektrische oplossingen te kiezen.	Camille Defard (JDI)
Europese SUPER GRID — wat is het plan daarvoor? Wanneer wordt dit project afgerond? Wat zijn de plannen voor de komende jaren? Hoe zal het werken?	Wat gewoonlijk „supernet" wordt genoemd, is een grootschalig transmissienetwerk, in het algemeen transcontinentaal of multinational, dat bedoeld is om de handel in grote hoeveelheden elektriciteit over grote afstanden mogelijk te maken. Het wordt opgezet door een geheel van verschillende projecten die op verschillende tijdstippen zullen worden afgerond. Na voltooiing zouden deze projecten resulteren in de totstandbrenging van een elektriciteitsnetwerk dat de	Massimo Maraziti (DG ENER). Arianna Vitali, Goda Perlaviciute

	Europese landen onderling en met andere regio's, zoals Noord-Afrika en het Midden-Oosten, met elkaar verbindt. Concreet zal de onderlinge koppeling van energie de Europese staten in staat stellen hun energieoverschotten aan andere landen te verkopen en in tijden van tekortkomingen de excessen van anderen te kopen. Dit is van cruciaal belang omdat de beschikbaarheid van hernieuwbare energie in de tijd schommelt. Het European Super Grid is nog lang niet voltooid, maar er worden momenteel tal van projecten gebouwd of actief gepland. ENTSB-E, het Europees netwerk van transmissiesysteembeheerders en het Europees netwerk van transmissiesysteembeheerders voor gas publiceren gezamenlijk een tienjarig netwerkontwikkelingsplan (https ://2024.entsos-tyndp-scenarios.eu/), dat periodiek wordt bijgewerkt.	